

KENTSEL YENİLEMENİN FİZİKSEL VE SOSYAL GÖRÜNÜMLERİ: BURSA KAMBERLER KENT PARKI*

Kamil SÖNMEZ**

THE PHYSICAL AND SOCIAL WIEWS OF URBAN REGENERATION: BURSA KAMBERLER URBAN PARK

Öz

Son zamanlarda bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de kentsel çöküntü alanlarının yeniden kente kazandırılmasına yönelik bir dizi proje gerçekleştirilmektedir. Bursa Osmangazi ilçesi Kamberler Mahallesi’nde gerçekleştirilen Kamberler Kent Parkı kentsel yenileme projesi de bu projelerden biridir.

Bu çalışmada, Bursa kent merkezi içinde düşük standartlı ve düzensiz konut dokusunun yer aldığı, çöküntü bölgesi özelliği gösteren Kamberler Mahallesi’nin bir kent parkına dönüşüm süreci ele alınmaktadır. Bu süreçte bir kent parkı örneğinde kentsel yenileme projesinin fiziksel ve sosyalboyutları üzerinde durulmaktadır. Kent Parkı’na dönüşen Kamberler Mahallesi’nde ve çevresinde yaşanan fiziksel ve sosyal değişimin yanında, Kent Parkı projesinin uygulama sonrasında, park kullanıcılarının projeye yönelik algıları, parktan yararlanma biçimleri ile değerlendirmeleri çalışma kapsamında araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Yenileme, Kent Parkı, Kamberler Mahallesi, Park Kullanıcıları

Abstract

A number of projects about re-use of urban ruined regions are carried out also in Turkey as in the world in recent years. The urban regeneration project “Kamberler Urban Park” which is realised in the Kamberler Neighbourhood in Osmangazi District of Bursa Province is one of these projects.

* Bu makale Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Çevre Bilimleri Ana Bili Dalı’nda hazırlanan “Kentsel Yenilemenin Fiziksel ve Sosyal Görünümleri: Bursa Kamberler Kent Parkı” Doktora tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

** Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Çevre Bilimleri Ana Bilim Dalı Doktora Programı, kamil.sonmez@csb.gov.tr

In this study, the transformation period of Kamberler Neighbourhood which is characterized as ruined region with its low standard and its irregular settlement within city centre Bursa into an urban park will be highlighted. During this period, the physical and social aspects of urban regeneration project will be emphasized within the scope of urban park example. Beside physical and social transformation in Kamberler Neighbourhood and around that are transformed to an Urban Park, and after implementation of the project, the perception of parkusers for the project and their evaluation are searched within the scope of this study.

Key Words: Urban regeneration, Urban Park, Kamberler Neighbourhood, Park Users

1. Giriş

Türkiye’de, 1950’lerden günümüze dek, başta ana kentler olmak üzere hızlı bir biçimde her alanda bir değişim ve dönüşüm süreci yaşanmakta olduğu gözlemlenmektedir. Sanayileşme ile birlikte yoğun göç alan İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Kocaeli gibi kentlerin gelişigüzel bir biçimde genişlemesi bu sürece örnek gösterilebilir. “Hızlı”, “dengesiz”, “sağlıksız”, “plansız”, “çarpık” ve “düzensiz” gibi niteliklerle tanımlanan kentleşme önemli sorunları da gündeme taşımıştır. Bu sorunlardan biri de mevcut konut dokusunun eskimesi, yangın, deprem vb. doğal afetlerin yanı sıra kent içi sanayi alanları (deri fabrikaları, kimya sanayi gibi), depo alanları vb. işlev alanlarından kaynaklanan olumsuz çevre koşullarının yol açtığı kentsel çöküntü alanlarının ortaya çıkmasıdır. Bu nedenle yakın zamanlarda bütün dünyada olduğu gibi Türkiye’de de başta yerel yönetimler olmak üzere ilgili otoriterler tarafından kentsel çöküntü alanlarının yeniden kentsel gereksinmelerin karşılanması amacıyla bir dizi projenin yapıldığı görülmektedir. Bu projelerin temel amacı, kent içinde değişen koşullara bağlı olarak ekonomik, sosyal, kültürel, fiziksel açıdan eskiyen veya köhneyen bölgelerin, kentsel gereksinmeler doğrultusunda, çağdaş şehircilik ilkeleri çerçevesinde işlevlendirilerek var olan sorunların çözüme kavuşturulmasıdır. Bu kentsel yenileme projelerinden biri de Bursa Osmangazi Kamberler Kent Parkı projesidir. Bursa Osmangazi Belediyesi, Kamberler Kent Parkı projesiyle Bursa kent bütünü içinde, düşük standartlı ve düzensiz konut dokusunun yer aldığı, fiziksel, sosyal ve güvenlik anlamında çöküntü bölgesi özelliği gösteren Kamberler Mahallesi’ni kentsel yenileme projesiyle kente kazandırmayı amaçlamıştır.

Kentsel yenileme projesiyle Kent Parkı’na dönüşen Kamberler Mahallesi’nde ve çevresinde yaşanan toplumsal ve mekansal değişim ve

Kent Parkı projesinin uygulama sonrasında, park kullanıcılarının projeye yönelik algıları, parktan yararlanma biçimleri ve park alanına yönelik görüşleri bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

2. Kavramsal Çerçeve

Kentsel alanlarda gerçekleştirilen yeniden yapılanma faaliyetleri literatürde “kentsel yenileme”, “kentsel dönüşüm”, “kentsel canlandırma”, “kentsel koruma”, “soylulaştırma” gibi terimlerle ifade edilmektedir¹. Bu terimler işaret ettikleri süreçlere ve politikalara göre farklılıklar göstermektedir. Bunun nedeni, kentsel yenileme sürecinin hedefleri, kapsamı ve amacının zamanla, değişen siyasal, ekonomik ve sosyal koşullar altında farklılaşmış olmasıdır. Genel anlamıyla kentsel yenileme “farklı nedenlerden ötürü zaman süreci içinde köhnemiş, yıpranmış, terk edilmiş ve çöküntü alan haline dönüşmüş kentsel dokuların, günün sosyo-ekonomik koşulları ve fiziksel koşulları dikkate alınarak kente kazandırılması” (Özden, 2001:5) olarak ifade edilebilir.

Kentsel yenileme her ülkede, her kentte, her bölgede farklı uygulamalar gerektirmekte ve anlam olarak da değişkenlik göstermektedir. Kentin mekânsal ve toplumsal yapısını belirleyen ekonomik, siyasal ve kültürel olmak üzere birçok değişkenin etkisiyle gerçekleşen kentsel yenileme uygulamalarında kentin dinamiklerine ve alanın özelliklerine göre farklı yöntemler tercih edilmektedir. Tüm bu faaliyetler literatürde, “yenileme”, “yenileşme”, “dönüşüm”, “yenilenme”, “yeniden yapılandırma”, “yeniden canlandırma”, “koruma”, “soylulaştırma” gibi kavramlarla ifade edilmektedir.

2.1. Kentsel Yenileme Uygulama Alanları

Dinamik ve karmaşık sistemler olan kentlerde ekonomik, sosyal, siyasal ve fiziksel koşullara bağlı olarak bir değişim sürecinin yaşanması kaçınılmazdır. Zaman içinde değişen koşullara bağlı olarak eskien, köhneyen veya çöküntü alan haline dönüşen mekanların günün koşulları doğrultusunda çağdaş şehircilik ilkeleri ve planlama esaslarına uygun olarak yeniden yapılandırılması bir gereklilik olarak karşımıza

¹Bu çalışmada tüm bu kentsel yeniden yapılanma faaliyetleri için “kentsel yenileme” kavramı tercih edilmiştir.

çıkılmaktadır. Yenilenmesi gereken bu alanlar Özden'in ifadesiyle (2008,s.234-266) aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir:

1. Kent içinde zaman içinde çöküntü bölgesine haline gelen mevcut imarlı alanlar,
2. Kent içinde imarlı alanlar dışında oluşan yasadışı, plansız konut alanları ve gecekondular alanları;
3. Kentin genişlemesi sonucunda kent merkezinde kalan sanayi siteleri, ticaret merkezleri ve depolama alanları;
4. Zaman içinde köhneleşen doğal, tarihsel ve kültürel değerlere sahip tarihi kent merkezleri ve kentsel alanlar²;
5. Kent içinde deprem, sel, toprak kayması vb. doğal afetlere maruz kalan veya kalabilecek alanlar.

3. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma ile Kamberler Mahallesi'nde gerçekleştirilen Kent Parkı kentsel yenileme projesi örneğinde kentsel yenileme projeleriyle hedeflenen mekânsal ve toplumsal değişimin ne ölçüde gerçekleştiği araştırılmıştır. Bu amaçla araştırma kapsamında yenileme öncesi bölgede ikamet eden ve ayrılmak durumunda kalan mahalle sakinlerinin algıları ve projeye bakış açıları yanında mahalleye komşu sakinlerin de proje öncesinde ve sonrasında mahalleye yönelik algılarında ve bakış açılarındaki bir değişimin olup olmadığı, katılımcıların projeye yönelik algıları, projeyi destekleyip desteklemedikleri, projeye katılımları vb. faktörler araştırma kapsamında kümeler bazında incelenmiştir.

Araştırma verilerini toplamak için hem nicel hem de nitel veri toplama tekniklerinden yararlanılmıştır. Nicel veri toplanması için anket araştırması (uygulaması) yapılmıştır. Kamberler Mahallesi'nde gerçekleştirilen Kent Parkı projesine yönelik yapılan çalışmanın evrenini Kent Parkı kullanıcıları oluşturmaktadır. Nitel veri toplanması için de kaynak kişi görüşmeleri ve anket uygulamasına katılan az sayıda katılımcıyla (24 kişi) derinlemesine mülakatlar yapılmıştır.

Araştırmaya katılan örneklerin (katılımcı) sayısı 212'dir. Katılımcılar araştırmanın amacına uygun olarak dört ayırt edici küme olarak tasnif edilmiştir. Bu kümeler aşağıdaki gibidir:

² Bu çalışmada örnek alan olarak seçilen Kamberler Mahallesi, kent merkezinde kalmış, tarihsel ve kültürel değerlere sahip, zaman içinde köhneleşmiş bir kentsel çöküntü alanıdır.

Birinci kümede 59 örnek (katılımcı) yer almaktadır. Bu katılımcılar Kamberler Mahallesi'nin yıkılan bölümünde ikamet etmiş ve proje sonrasında mahalleden göç etmiş eski sakinlerdir.

İkinci kümede 53 örnek (katılımcı) yer almaktadır. Bu katılımcılar projenin ikinci etabında konutları yıkılması beklenen sakinlerdir. Bu sakinler de şu anda Kamberler Mahallesi'nde ikamet etmektedir.

Üçüncü kümede 50 örnek (katılımcı) yer almaktadır. Bu katılımcılar, Kamberler Mahallesi'ne komşu mahalle sakinleridir. Bu kümede yer alan mahallelerin, Kamberler Mahallesi'ne mesafesi, 5 km'ye kadardır. Örnekleme giren katılımcıların ikametleri dikkate alındığında bu mahalleler: Selimzade, Meydancık, Yıldırım, Elmasbahçeler, Tayakadın, Tuzpazarı'dır.

Dördüncü kümede 50 örnek (katılımcı) yer almaktadır. Bu katılımcılar Kamberler Mahallesi'ne uzak mahalle sakinleridir. Bu katılımcılar parkı, işe yakınlık, transit geçiş vb. nedenlerle kullanan sakinlerdir.

Anket uygulaması, 2009 yılında Haziran- Ağustos ayları arasında, hafta içi ve hafta sonu günlerde, değişik saatlerde katılımcılar ile yüz yüze görüşülerek yapılmıştır³. Anket formundan⁴ elde edilen veriler SPSS

³Görüşmeler park içinde yer alan spor tesisi, çocuk oyun alanı gibi mekânların yanında Sitti Hatun Camii ve Hatice İsfendiyar Camii avlusunda, Müzisyen Kahvesi'nde, Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında mahallenin yıkılmayan kısmında bulunan mahalle kahvesinde, işyerlerinde de görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca parka yakın Cumhuriyet Caddesi, Kemal Bengü Caddesi, Gökdere Bulvarı üzerindeki işyerlerinde ve bu caddeleri kullanan katılımcılarla da, parka yönelik görüşmeler yapılmıştır. Parka ilişkin bilgiler için projede yer alan belediye yetkilileriyle de belediye hizmet binasında görüşülmüştür.

⁴Alan araştırmasında 47 sorudan oluşan tek anket formu kullanılmıştır. Anket formunda sorular altı bölümde düzenlenmiştir. Düzenlenen anket formunun birinci bölümünde katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, mesleki durumu, hane halkı geliri gibi demografik özelliklerine yönelik sorular yer almaktadır. İkinci bölümde proje sonrasında alandan göç eden veya edecek olan sakinlerin (ilk iki küme; I. Küme ve II. Küme), mahalledeki ikamet süreleri, mahalleye nereden geldikleri, konutlarının mülkiyet durumu, proje esnasında kamulaştırma bedelleri ödemesinde mağduriyet hali gibi mahalleyle olan ilişkileri ve projeye yönelik algılarını tespit etmeye yönelik sorulara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise katılımcıların yenileme projesine katılımı, projeye desteği, projenin başarısına veya örnek olarak gösterilmesine yönelik algıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Dördüncü bölümde katılımcıların Kent Parkı'yla olan ilişkileri irdelenmiştir. Kent Parkı'nın kimler tarafından, hangi sıklıkla kullanıldığı, kullanıcıların ne amaçla parka geldiği, parkta buldukları süre gibi unsurlar bu bölümde ele alınmıştır. Beşinci bölümde Kent Parkı'nda yer alan sosyal, kültürel tesisler, spor alanları, çocuk oyun alanları gibi tesislerin yeterliliğinin yanında temizlik, güvenlik, gürültü ve yeşillik gibi fiziksel unsurlara yönelik algı soruları bulunmaktadır. Altıncı bölümde ise katılımcıların parka yönelik düşünceleri, önerileri ve değerlendirmeleri yer almaktadır.

İstatistik Programı ile uygun istatistiksel teknikler kullanılarak analiz edilmiştir.

4. Kamberler Kent Parkı

4.1. Kamberler Mahallesi

Kamberler⁵ Mahallesi, Bursa Osmangazi İlçe sınırları içindedir. Mahalle, Tarihi Hanlar Bölgesi, Kapalıçarşı, Heykel, Atatürk Bulvarı, Yeşil Cami, Yıldırım Cami ve Külliyesi ve Ulucami gibi kentin simgesel tarihi ve ticaret merkezlerine yakın bir konumdadır. Mahallenin kuzeyinde, Kemal Bengü Caddesi; güneyinde, Cumhuriyet Caddesi; batısında, Demirtaş Endüstri Meslek Lisesi; doğusunda, Gökdere Bulvarı yer almakta olup Ankara-İzmir ulaşım aksını kent merkezine bağlayan Gökdere Bulvarı üzerinde ve Bursaray istasyonlarına (Demirtaşpaşa ve Gökdere) yakın, otobüs ve dolmuş güzergâhları üzerinde, kent içi erişilebilirliği yüksek bir konuma sahiptir.

Fotoğraf 1. Kent Parkı Projesi Öncesinde Kamberler Mahallesi'nin Görünümü

Kaynak : Osmangazi Belediyesi Emlak ve İstimlak Müdürlüğü

Kamberler Mahallesi'nin proje öncesi konut dokusu (projenin birinci etabında yıkılan bölüm) dar sokaklara sahip, bakımsız, genellikle iki katlı, derme çatma (baraka) olarak tanımlanabilecek yapı standardı düşük

⁵Kızıyakup Mahallesi olarak kayıtlarda yer alan mahalle, kentte Kamberler Mahallesi olarak da bilinmektedir. 2007 yılında mahallenin adı, Osmangazi Belediyesi'nce alınan kararla Ebu İshak Mahallesi olarak değiştirilmiştir.

konutlardan oluřmaktaydı⁶. Mahallenin yıkılmayan diğer kısmındaki (projenin ikinci etabında yıkılacak bölüm) konutlar ise, genellikle dört, beş katlı apartmanlardan oluşmaktadır. Ancak sokakların darlığı, apartmanların bakımsızlığı ve spor alanı, çocuk oyun alanı, kültür merkezi gibi sosyal, kültürel ve sportif tesislerin eksikliği burada da belirgin olarak gözlenmiştir.

Fotoğraf 2. Kamberler Mahallesi'nin Proje Öncesindeki Konut Dokusu

Kaynak: Kamberler Tarih ve Kültür Parkı "Bir Dönüşüm Hikâyesi", Osmangazi Belediyesi 2008:14.

Kamberler Mahallesi'nin kimi sosyal özellikleri genel olarak incelendiğinde, mahalle sakinlerinin büyük çoğunluğunu Romanların (Çingeneler) oluşturduğu görülmüştür. Ayrıca mahallede Arnavutlar ve Bursa'ya diğer illerden göçle gelenler de ikamet etmektedir. Mahalle proje öncesinde gerek güvenlik birimleri gerekse diğer kent sakinleri tarafından kentte fiziksel, sosyal ve güvenlik anlamında sorunlu bir bölge olarak tanımlanmaktaydı. Bölgede yaşayan halkın bir kısmının da yasal olmayan işlerle uğraştığı düşüncesi, yazılı ve görsel basında sıklıkla

⁶Bölgeye yönelik yapılan ön araştırmalarda, yıkılan bölümdeki konutların çoğunda Roman sakinlerin yaşadığı ve bu kişilerin konutlarda birden fazla aileyle birlikte yaşadığı, mutfak, banyo ve tuvalet gibi mekânları ortak kullandığı bilgisine ulaşılmıştır.

bölgede gerçekleştirilen asayiş operasyonlarının yer alması, alanın Bursa'nın gayri meşru işlerinin merkezi olarak algılanmasına yol açmaktaydı⁷. Mahallenin olumsuz algısının düzeltilmesi amacıyla daha önce mahallede bulunan Bursa eski genelevi alandan taşınmış ve mahallenin adı Ebu İshak Mahallesi olarak değiştirilmiştir.

4.2. Kamberler Kent Parkı Kentsel Yenileme Projesi

Kamberler Mahallesi daha önce de belirtildiği gibi proje öncesinde sosyo-kültürel, ekonomik ve fiziksel açılarından bir çöküntü alanıdır. Sorunlu alan haline dönüşen kentsel dokunun, günün sosyo-ekonomik ve fiziksel koşulları dikkate alınarak kente kazandırılması amacıyla hazırlanan plan değişikliği ile "Kent Parkı" fonksiyonu verilen bölge, Ankara-İzmir kent içi ana arterinin kuzeyinde, Yeşil ve Emir Sultan Camileri gibi sembol mekânlar yakınında, tamamında yapılaşma bulunan yaklaşık 7,5 ha kapsamaktadır.

Fotoğraf 3. Kamberler Kent Parkı

Kaynak: Osmangazi Belediyesi, Emlak İstimlak Müdürlüğü, 2009.

⁷Kızıyakup Mahallesi haberlerine bakınız.

Osmangazi Belediyesi proje amaçları doğrultusunda metruk haldeki mevcut fiziksel dokuyu tümüyle temizlenmesini, tarihsel eserlerin korunmasını ve bölgenin kent parkı olarak yeniden yapılandırılmasını hedeflemiştir. Bu çerçevede yaklaşık 7.5 ha kamulaştırarak var olan dokuyu temizlemeyi planlamıştır. Bu amaçla birinci etapta yaklaşık 3.6 ha kamulaştırılarak temizlenmiş ve mülk sahiplerine kamulaştırma bedelleri ödenmiştir. Birinci etapta kamulaştırılan parsel sayısı 212⁸dir. Bu parsellerin 173 adedi uzlaşma yoluyla, 39 adedi de cebren kamulaştırılmıştır. Bu kamulaştırmalar sonucu 358 adet bina yıkılmıştır. Osmangazi Belediyesi mali kaynakları ölçüsünde birinci etap kamulaştırma çalışmalarına devam etmektedir. Ayrıca, projenin gerçekleştirilme aşamasında da, Belediye z kaynaklarının dışında, kamulaştırma ve yapım işleri için İller Bankası'ndan kredi kullanılmıştır.

5. Araştırmanın Bulguları

Araştırma kapsamında belirlenen kümelerle Kent Parkı kentsel yenileme projesine yönelik anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Anket uygulamasında elde edilen veriler ve kimi az sayıda katılımcıyla yapılan derinlemesine mülakatlarda; katılımcıların yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu, mesleki durumu gibi demografik özellikleri ve projeye yönelik algıları, destekleri, görüş ve nerileri tespit edilmeye çalışılmıştır.

5.1. Katılımcıların Demografik zellikleri

Katılımcıların çoğunluğu (% 63) 31-60 yaş aralığındadır. 31-60 yaş aralığını sırasıyla (%22), 16-30 yaş aralığı, (%14) 61-75 yaş aralığı ve (%2) 76 yaş ve üzeri yaş aralığı izlemektedir.

Katılımcıların eğitim düzeyine göre dağılımlında ilk sırada % 43 oran ile "ilkokul" seçeneğini işaretleyenler yer almaktadır. "ilkokul" seçeneğinin ardından sırasıyla "ilkoğretim" (%16), "lise" (%13) ve "yüksekokul ve üzeri" (%18) seçenekleri işaretlenmiştir. Ancak kümeler bazında verilen yanıtlar incelendiğinde ise kümeler arasında önemli farklılıklar ve ayrışmalar gündeme gelmektedir. I. Küme'nin diğer kümelerden önemli ölçüde ayrıştığı söylenebilir. Bu kümenin yarıdan fazlasının (%58) ilkokul düzeyinde eğitime sahip olduğu görülmüştür. Bu kümede yüksekokul ve üzeri eğitim düzeyine sahip katılımcı bulunmamaktadır.

⁸Bilgiler Osmangazi Belediyesi Emlak İstimlk Mdrlğu ve İller Bankası 2. Bölge Mdrlğu'nden alınmıştır.(01.10.2010)

Tablo 1. Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Eğitim durumu	I. Küme		II. Küme		III. Küme		IV. Küme		Toplam	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Okur yazar değil	10	17	2	4	1	2	---	---	13	6
Okur yazar	4	7	4	7	---	---	---	---	8	4
İlkokul	34	58	28	53	20	40	9	18	91	43
İlköğretim/Ortaokul	8	14	8	15	7	14	11	22	34	16
Lise	3	5	8	15	7	14	10	20	28	13
Yüksekokul ve üzeri	---	---	3	6	15	30	20	40	38	18
Toplam	59	100	53	100	50	100	50	100	212	100

Katılımcıların mesleklerine ve uğraş alanlarına göre dağılımı incelendiğinde “diğer” (%26) seçeneğini işaretleyenler ilk sırada yer almaktadır. Diğer seçeneğinin açılımında ise serbest meslek⁹ ve marjinal meslek gruplarının yer aldığı görülmektedir (tallak, hırsız¹⁰, kundura tamircisi, fırıncı vb.). İkinci sırada işçiler (%17), üçüncü sırada ev hanımları ve esnaf (%13), dördüncü sırada memurlar (%11), beşinci sırada müzisyenler (%10) ve altıncı sırada profesyonel meslek sahipleri (%9) yer almaktadır. Kümeler bazında katılımcıların mesleklerine göre dağılımı incelendiğinde önemli ayrışmaların olduğu söylenebilir. Örneğin I. Küme’deki katılımcıların mesleklerine göre dağılımı incelendiğinde,

⁹ Anket araştırmasında yer alan katılımcılardan bir kısmı, bölgede bir işletmeye sahip olmamalarına karşın kendilerini “serbest meslek sahibi” olarak tanımlamıştır.

¹⁰ Anket araştırması esnasında katılımcılardan biri mesleğini bu şekilde tanımlamıştır.

“diğer” seçeneği %29 oran ile ilk sırada yer almaktadır. Bu grupta serbest meslek sahipleri ve marjinal meslek sahipleri (hırsız, tellak, ayakkabı boyacısı vb.) bulunmaktadır. Bu grubu sırasıyla müzisyenler¹¹ (%27), ev hanımları (%24), esnaf (%12) ve işçiler (%9) izlemektedir. Bu kümede profesyonel meslek sahibi (avukat, doktor, mühendis vb.), memur ve öğrenci bulunmamaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların Mesleklerine ve Uğraş Alanlarına Göre Dağılımı

Meslek durumu	I. Küme		II. Küme		III. Küme		IV. Küme		Toplam	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Profesyonel meslek	---	---	2	4	6	12	11	22	19	9
Müzisyen	16	27	4	8	---	---	---	---	20	10
İşçi	5	9	5	9	12	24	14	28	36	17
Öğrenci	---	---	1	2	1	2	1	2	3	1
Memur	---	---	3	6	8	16	13	26	24	11
Ev hanımı	14	24	11	21	2	4	---	---	27	13
Esnaf	7	12	8	15	6	12	6	12	27	13
Diğer	17	29	19	36	15	30	5	10	56	26
Toplam	59	100	53	100	50	100	50	100	212	100

Katılımcılar hanehalkı gelirine göre incelendiğinde, neredeyse yarısına yakınının (%47) 600 TL’den az kazandığı görülmüştür. İkinci sırada 601-1200 TL (%31) kazananlar, üçüncü sırada 1.201-1.800 TL (% 11)

¹¹ Düğün, eğlence gibi organizasyon işlerinde çalışarak para kazanmak amacıyla Kent Parkı’nda bulunan kahveye gelen, enstrüman çalan ve şarkı söyleyebilen Romanlar, mesleklerini müzisyen olarak belirtmiştir.

kazananlar, dördüncü sırada 1.801-2.400 TL (%7) kazananlar yer almaktadır. 2.401 TL'den fazla kazananların oranı ise %4'dür. Katılımcıların hanehalkı gelirlerine göre dağılımları kümeler bazında ayrılmaktadır. I. Küme'de yer alan katılımcıların büyük çoğunluğu (% 81) gelirlerinin 600 TL'den az olduğunu beyan etmiştir. Bunu sırasıyla 601-1.200 TL (%15) ve 1.201-1.800 TL (%3) izlemektedir. Bu kümede 1800 TL ve üzeri hanehalkı kazancına ulaşan katılımcı bulunmamaktadır.

5.2. Katılımcıların İkamet Durumları

Daha öncede ifade edildiği gibi katılımcılar proje öncesindeki ikamet durumlarına göre kümelere ayrılmıştır. Bu bölümde proje sonrasında mahalleden göç eden sakinlerin (I. Küme) ve projenin ikinci etabı sonrasında göç edecek sakinlerin (II. Küme) yer aldığı kümelerin alanla olan ilişkileri irdelenmektedir. Araştırma kapsamında öncelikle I. Küme'nin Kamberler Mahallesi'ne geldikleri yer, Kamberler Mahallesi'nde ikamet süresi, konutlarının mülkiyet durumu tespit edilmeye çalışılmıştır.

I. Küme'deki katılımcıların büyük çoğunluğu (%93) "Kamberler Mahallesi'ne nereden geldiniz?" sorusuna "doğma büyüme Kamberler Mahallesi" yanıtını vermiştir. II. Küme'de "doğma büyüme Kamberler Mahallesi" yanıtı verenlerin oranı ise %66'dır.

Katılımcıların mahallede ikamet sürelerine göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların çoğunluğunun (%92) "16 yıl ve üzeri"nde mahallede ikamet ettiği görülmektedir. "11-15 yıl " seçeneğini işaretleyenlerin oranı %5'dir. Dolayısıyla katılımcıların uzun süreden beri bu bölgede ikamet ettiği düşünülebilir. Kümeler bazında yanıtlar incelendiğinde de benzer eğilimlerin geçerli olduğu söylenebilir. Örneğin I. Küme'deki katılımcıların tamamı bu soruya "16 yıl ve üzeri" yanıtı vermiştir. II. Küme'deki katılımcıların %84'ü , "16 yıl ve üzeri" yanıtı vermiştir. Konutları kamulaştırılarak yıkılan katılımcıların çoğunluğu (%63) mülk sahibidir. Kiracıların oranı ise %37'dir. Dolayısıyla proje alanında ikamet eden katılımcıların, bölgede uzun süreden beri ikamet ettiği ve ikamet edenlerinde mülk sahibi olduğu söylenebilir.

5.3. Katılımcıların Projeye Yönelik Algıları

Kentsel yenileme projelerinin kabullenilmesi ve desteklenmesi açısından yöre halkına yönelik gerçekleştirilecek bilgilendirme faaliyetleri, katılım

ve destek boyutunda önem taşımaktadır. Katılımda ilk tema bilgilendirme boyutudur. Bilgilendirmeden anlaşılması gereken projenin yürütücüsü olarak ilgili yerel yönetimin projenin etkilediği sakinleri projenin uygulanması ile ilgili ne derecede bilgilendirilip bilgilendirilmediğidir.

Kamberler Kent Parkı projesinde konutları kamulaştırılan ve kamulaştırılacak katılımcıların projeye yönelik algıları irdelenmiştir. Konutları kamulaştırılan katılımcıların (I. Küme) tamamı kamulaştırmalarda mağdur edildiklerine ve tamamına yakını ise (% 97) bu projenin kendilerini bu bölgeden uzaklaştırmak amacıyla yapıldığına inanmaktadır.

Tablo 3. Katılımcıların (Göç Eden Sakinlerin) Kamulaştırma Sırasında Mağdur Edilip Edilmediklerine Yönelik Algıları

Mağdur edilme	I. Küme		Toplam	
	sayı	%	%	%
Evet	59	100	59	100
Hayır	---	---	---	---
Toplam	59	100	59	100

Tablo 4. Katılımcıların Zorunlu Göç Ettirilip Ettirilmediklerine Yönelik Algıları

Zorunlu göç ettirilme	I. Küme		Toplam	
	sayı	%	%	%
Evet	57	97	57	97
Hayır	2	3	2	3
Toplam	59	100	59	100

Nitel verilerden elde edilen bilgilerde anket araştırması bulgularını desteklemektedir. Bu konuya yönelik kimi katılımcılarla yapılan derinlemesine mülakatlar aşağıdadır:

“Mahallenin yerine bize konut yapılırsa daha iyi olurdu. İki evim vardı, aldığımız paralar ile ev alamadım. Şu an aynı mahallede kiracıyım. Ayrıca kamulaştırma bedellerinin tespitinde Belediye ayrımcılık yaptı. Herkese m2 fiyatını aynı vermediler.” (Göç eden mahalle sakini, seyyar satıcı, 59 yaşında).

“Bu projenin biz Çingeneleri bu mahalleden çıkarmak için yapıldığını düşünüyorum. Mağdur edildik, aldığımız paralarla da ev alamadık.” (Göç eden mahalle sakini, emekli, 66 yaşında).

“Çingene olduğumuz için bize ev vermiyorlar. Ayrımcılık had safhada. Bu proje ile evsiz kaldık ve mağdur edildik. Mahallede yasadışı işlerle uğraşanlar aşağıda yıkılmayan binalarda ikamet etmekte ve biz onların yüzünden mahallenin asıl sakinleri (müziyen ve esnaf) dağıtıldık ve mağdur edildik.” (Göç eden mahalle sakini, müziyen, 55 yaşında).

“Bize mağdur edilmeyeceğimiz söylendi. Ancak, rayiç bedellerinde adaletsizlik yapıldı. Bir de Belediye aynı projeyi başka bir yerde böyle yapar mıydı?” (Göç eden mahalle sakini, esnaf, 37 yaşında).

“Belediye aynı projeyi Yavuz Selim Mahallesi¹² de uygulasin. Bizi Roman olduğumuz için dağıtmak istediler.” (Kamulaştırma sonrasında alandan göç eden mahallenin yıkılmayan bölümüne taşınan mahalle sakini, esnaf, 27 yaşında).

Bilgilendirme ve katılım boyutuna yönelik yapılan araştırma da katılımcıların büyük çoğunluğu (%77) “hayır” yanıtı vererek proje hakkında Belediye tarafından bilgilendirilmediklerini ifade etmiştir. “Evet” yanıtı verenlerin oranı %17, “fikrim yok” yanıtı verenlerin oranı ise %5’dir. Yanıtlar kümeler bazında incelendiğinde, kümeler arasında kimi farklılaşmaların olmasına karşın genel eğilimin kümeler için de geçerli olduğu söylenebilir.

Katılımcıların %59’u Kent Parkı’nın güvenli bir mekan olduğunu düşünmemektedir. “Kent Parkı güvenlidir” yanıtı verenlerin oranı %23, “fikrim yok” yanıtı verenlerin oranı %16’dır. Bu yanıtlar doğrultusunda katılımcılarca Kent Parkı’nın güvenli bulunmadığı

¹²Yavuz Selim Mahallesi çoğunlukla doğu ve güneydoğu kökenli vatandaşların ikamet ettiği bölge olarak bilinmektedir.

söylenebilir. Yanıtlar kümeler bazında incelendiğinde, genel eğilimin kümeler bazında da geçerli olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların Kent Parkı'nın Güvenliğine Yönelik Algıları

Kent Parkı güvenlidir	I. Küme		II. Küme		III. Küme		IV. Küme		Toplam	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Evet	18	31	8	15	15	30	7	14	48	23
Hayır	38	64	42	79	20	40	25	50	125	59
Fikrim yok	3	5	3	6	13	26	15	30	34	16
Yanıt vermeyen	---	---	---	---	2	4	3	6	5	2
Toplam	59	100	53	100	50	100	50	100	212	100

Nitel verilerden elde edilen bilgilerde anket araştırması bulgularını desteklemektedir. Bu konuya yönelik kimi katılımcılarla yapılan derinlemesine mülakatlar aşağıdadır:

“Park özellikle geceleri güvenli değil.” (Göç eden mahalle sakini, müzisyen, 67 yaşında).

“Parkı Romanlardan başka kullanan yoktur. Parkta düğünler yapılmakta, mangal yakılmaktadır. Özellikle gece parktaki içki vb. kullanımlar nedeniyle parkta dolaşmak neredeyse imkansız hale gelmektedir.” (Mahallede ikamet eden, Roman olmayan sakin, emekli,57 yaşında).

Kamberler Mahallesi'nin yerine Kent Parkı yapılması fikri katılımcıların yarıdan fazlası (%54) tarafından desteklenmemiştir. Kent Parkı yapılması fikrini destekleyenlerin oranı ise %39'dur. Bu soruda “fikrim yok” diyenlerin oranı %7, soruya yanıt vermeyenlerin oranı da %3'tür. Ancak, kümeler bazında yanıtlar incelendiğinde kümeler arasında farklı eğilimler ortaya çıkabilmektedir. Konutları kamulaştırılan veya kamulaştırılacak kümelerdeki katılımcılar büyük çoğunlukla (I. Küme (%85) ve II. Küme (%70)) Kamberler Mahallesi'nde Kent Parkı

yapılması fikrini desteklememektedir. Bu eğilim konutları kamulaştırılan veya kamulaştırılacak bu kümeler için olağan olarak değerlendirilmektedir. Buna karşın I. Küme'ye ve II. Küme'ye kıyasla alanla ilişkileri daha sınırlı olan III. Küme (%60) ve IV. Küme (%52) katılımcılarının yarıdan fazlası Kent Parkı yapılması fikrini desteklemektedir. Ancak bu kümelerin (III. Küme'de %10, IV. Küme'de %14) "fikrim yok" yanıtları dikkate alınmalıdır.

Katılımcıların yarıdan fazlası (%56) Kent Parkı Projesinin diğer kentsel yenileme projeleri için örnek bir proje olacağını düşünmemektedir. Kent Parkı Projesinin diğer kentsel yenileme projeleri için örnek bir proje olacağını düşünenlerin oranı %28 ve "fikrim yok" diyenlerin oranı ise %16'dır. Genel eğilimin kimi önemli ayrışmalara karşın kümeler bazında da geçerli olduğu söylenebilir. Katılımcılar tarafından "hayır" (%28) ve "fikrim yok" (%16) seçeneklerinin önemli oranlarda işaretlenmesi projeye ilgili kaygıları beraberinde getirmektedir.

Katılımcıların çoğunluğu (%66) Kent Parkı projesinin kimi eksikliklerine karşın başarılı bir proje olduğunu düşünmemektedir. Kent Parkı projesinin kimi eksikliklerine karşın başarılı bir proje olduğunu düşünenlerin oranı ise %24'dür. Bu soruya katılımcıların %10'u "fikrim yok" yanıtı vermiştir. Kümeler bazında yanıtlar incelendiğinde, kümeler arasında önemli ayrışmaların olmadığı söylenebilir.

Tablo 6. Katılımcıların Kent Parkı Projesinin Kimi Eksiklerine Karşın Başarılı Bir Proje Olup Olmadığına Yönelik Algıları

Kent Parkı başarılı bir projedir	I. Küme		II. Küme		III. Küme		IV. Küme		Toplam	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Evet	3	5	5	9	22	44	20	40	50	24
Hayır	49	83	45	85	23	46	23	46	140	66
Fikrim yok	7	12	3	6	4	8	7	14	21	10
Yanıt vermeyen	---	---	---	---	1	2	---	---	1	---
Toplam	59	100	53	100	50	100	50	100	212	100

Araştırma sırasında kimi katılımcılarla yapılan derinlemesine mülakatlara aşağıda yer verilmiştir:

“Mahallemize taşındılar. Hiç memnun değiliz. Keşke park yerine oturanlara konut yapılıyordu ve orada kalsalardı. Parkı biz kullanmıyoruz.” (Yakın mahallede ikamet eden kadın sakin, emekli, 84 yaşında).

“Parkı ölü yatırım olarak görüyorum. Yazık oldu o kadar paraya.” (Yakın mahallede ikamet eden sakin, emekli, 70 yaşında).

“Biz parktan yararlanamıyoruz. Paralarını verip Romanların dağıtılması sorun oluşturdu. Keşke onlara konut yapılıyordu.” (Yakın mahallede ikamet eden sakin, emekli, 64 yaşında).

“Proje, başarılı olabilmesi ve kente mal edilebilmesi için Gökdere projesi ile birleştirilmelidir. Aksi takdirde bu hali ile alan, evleri yıkılmayan yasadışı işlerle uğraşan Romanların, satış mekânı haline gelir ki, harcanan o kadar para kentte hiçbir yarar sağlamaz.” (Yakın mahallede ikamet eden sakin, inşaat mühendisi,60 yaşında).

5.4. Katılımcıların Görüş, Öneri ve Değerlendirmeleri

Kentsel yenileme projeleri gerçekteşirildikleri bölgede önemli değişimlere yol açabilmektedir. Bu nedenle kentsel yenileme projelerinin başarılı olabilmesi ve yöre halkı tarafından kabullenilmesi açasından, bölgede yaşayanların görüşlerinin ve önerilerinin dikkate alınması önemlidir.

Katılımcıların “Kent Parkı projesi yerine ne yapılmalıydı ?” sorusuna verdiği yanıtla ra bakıldığında: Katılımcıların %22’si “ticaret merkezi”, %20’si “toplu konut”, %19’u “Kent Parkı en uygun projeydi” ve %15’i “mahalle kalmalıydı” seçeneklerini önemli oranlarda işaretlediği görölmektedir. Kümeler bazında yanıtlar incelendiğinde kümeler arasında önemli ayrışmaların olduğu söylenebilir.

I. Küme’nin yanıtları incelendiğinde ilk dört sırada, “toplu konut” (%34), “mahalle kalmalıydı”(%32), “ticaret merkezi”(%14) ve “hastane” (%9) seçeneklerinin işaretlendiği görölmektedir. II. Küme’de ilk dört sırada, “ticaret merkezi” (%42), “mahalle kalmalıydı” (%17) ve “toplu konut” (%17), “Kent Parkı en uygun projeydi” (%11), III. Küme ise ilk dört sırada, “Kent Parkı en uygun projeydi” (%32), “ticaret merkezi”(%18), “toplu konut” (%16) ve “otopark” (%10), IV. Küme’de ilk dört sırada “Kent Parkı en uygun projeydi” (%32), “ticaret merkezi”(%16), “toplu konut” (%12) ve “hastane” (%8) seçeneklerini işaretlemiştir.

Tablo 7. Katılımcıların Kent Parkı Projesi Yerine Yapılmasını İstedikleri Projeye Yönelik Tercihleri

Kent Parkı'nın yerine hangi proje yapılmalıydı?	I. Küme		II. Küme		III. Küme		IV. Küme		Toplam	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Kent Parkı en uygun projeydi	2	3	6	1	16	32	16	32	40	19
Mahalle kalmalıydı	19	32	9	17	3	6	---	---	31	15
Ticaret merkezi	8	14	22	42	9	18	8	16	47	22
Sanayi tesisi	1	2	1	2	2	4	1	2	5	2
Toplu konut	20	34	9	17	8	16	6	12	43	20
Turizm tesisi	---	---	---	---	---	---	2	4	2	1
Otopark	1	2	4	8	5	10	3	6	13	6
Semt pazarı	---	---	1	2	2	4	2	4	5	2
Cezaevi	---	---	---	---	1	2	---	---	1	1
Hastane	5	9	1	2	---	---	4	8	10	5
Havuzlu park	1	2	---	---	2	4	1	2	4	2
Kültür merkezi	---	---	---	---	---	---	1	2	1	1
Okul	2	3	---	---	2	4	1	2	5	2
Stat	---	---	---	---	---	---	2	4	2	2
Yanıt vermeyen	---	---	---	---	---	---	3	6	3	1
Toplam	59	100	53	100	50	100	50	100	212	100

II. Küme'nin önemli bir bölümü "ticaret merkezi" seçeneğini işaretlemiştir. Bunun temel nedeni bölgenin iş merkezlerine yakın olması ve işsizlik sorununun halledilebileceği algısı olduğu düşünülmektedir. Bu kümede daha önceki bölümlerdeki eğilimler doğrultusunda, "mahalle kalmalıydı" seçeneğini işaretleyenlerin Roman sakinler olduğu, Roman olmayan sakinlerin ise "Kent Parkı projesi en uygun projeydi" seçeneğini işaretlediği düşünülmektedir. Bu kümedekiler düşük standartlı mevcut konut dokusunun yerine yapılacak bir toplu konut projesini desteklemektedir.

Mahallenin yakın çevre komşusu III. Kúme, “Kent Parkı” projesinin en uygun proje olduğunu düşünmektedir. Bu kúme “ticaret merkezi” ve “toplu konut” seçeneklerine de sıcak bakmaktadır. Bu kúmedeki katılımcıların bir bölümünün bölgede iş yeri sahibi olmasından ötürü mevcut otopark sıkıntısı nedeniyle “otopark” seçeneğini de işaretlemiştir.

Mahalleyle ilişkisi diğer kúmelere göre daha sınırlı olan IV. Kúme “Kent Parkı” projesini desteklemektedir. Bu kúmede “ticaret merkezi” ve “toplu konut” seçenekleri de önemli oranlarda işaretlenmiştir.

6. Sonuç ve Öneriler

Araştırma kapsamında, Kamberler Mahallesi’nin Kamberler Kent Parkı’na dönüşüm sürecinde, projenin fiziksel ve sosyal etkilerini araştırmak amacıyla, katılımcıların projeye yönelik algıları ile ilgili olarak, 2009 yılı Haziran - Ağustos ayları arasında, Bursa Osmangazi İlçesi Kamberler Kent Parkı ve civarında, yüz yüze görüşme yoluyla anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Anket uygulaması ve kimi az sayıda katılımcılıyla (24 kişi) yapılan derinlemesine mülakatlar doğrultusunda, projeye ilgili aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Kamberler Mahallesi’nde ikamet eden proje kapsamında konutları kamulaştırılarak alandan ayrılmak durumunda kalan katılımcıların neredeyse tamamına yakını, projenin kendilerini bu bölgeden uzaklaştırmak amacıyla yapıldığına inanmaktadır. Ayrıca bu insanlar, kamulaştırma bedellerinde de haksızlık yapıldığını, mağdur edildiklerini, zorunlu göç ettirildiklerini ve bir anlamda bu projenin kaybedenleri olduğunu düşünmektedir.
2. Katılımcıların çoğunluğu projede katılım ve bilgilendirme boyutunun yetersiz olduğunu düşünmektedir.
3. Katılımcıların çoğunluğu Kamberler Mahallesi’nin metruk, düzensiz, bakımsız konut dokusunun yıkılarak bölgenin yeşil alan haline getirilmesi yaklaşımını desteklemiştir.
4. Kamberler Mahallesi’nin yerine Kent Parkı yapılması düşüncesi I. Kúmede ve II. Kúmede yer alan katılımcılar tarafından desteklenmez iken alanla ilişkileri sınırlı olan III. Kúme ve IV. Kúmede yer alan katılımcılar tarafından desteklenmiştir.
5. Kent Parkı Projesi düşüncesi I. Kúme ve II. Kúme dışındaki katılımcıların çoğunluğu tarafından desteklenmesine karşın, projenin katılımcılarca örnek ve başarılı bir proje olarak

algılanmadığı söylenebilir. Bölgede bir kentsel yenileme projesine gereksinim duyulduğunu belirten bu kümelerin projeyi başarılı olarak algılamamaları önemlidir. Bu durumun Kent Parkı projesinin stratejisini tartışmalı hale getirdiği düşünülmektedir.

Kamberler Kent Parkı projesinde Osmangazi Belediyesi'nin yaklaşımının bölgede yaşayan halkın beklentilerini karşıladığını söylemek pek de olanaklı değildir. Ancak Osmangazi Belediyesi'nin, hiçbir rant kaygısı taşımadan, bütçesinden ayırdığı finansmanın dışında kredi kullanılmak suretiyle de, mali kaynaklarını Kamberler Kent Parkı kentsel yenileme projesine yönlendirmesi, kent bütünü içinde fiziksel, sosyal, ekonomik ve güvenlik anlamında sorunlu bir bölge olarak bilinen Kamberler Mahallesi'nin kentsel gereksinimlerin karşılanmasına yönelik proje geliştirmesi önemlidir. Her ne kadar Kamberler Kent Parkı kentsel yenileme projesi, katılımcıların çoğunluğu tarafından başarılı ve örnek bir proje olarak algılanmasa bile Kamberler Mahallesi'nin metruk, düzensiz, köhnemiş haldeki konut dokusunun tasfiye edilmesi bile önemli bir başarı olarak görülmektedir.

Kaynakça

- Akkar, Z. M., (2006), "Kentsel Dönüşüm Üzerine Batı'daki Kavramlar, Tanımlar ve Süreçler ve Türkiye" Kentsel Dönüşüm Planlama 2006/2, sayı:36, TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, Ankara:29-38.
- Bayraktar, E., (2006), Gecekondu ve Kentsel Yenileme, Ekonomik Araştırmalar Merkezi Yayınları, Ankara.
- Demir, E., (2005), "Park Kullanım Kalıpları: Gençlik Parkı Ziyaretçileri Üzerine Bir Araştırma", Çağdaş Yerel Yönetimler, c. 14, no:3:19-42.
- Genç, F. N., (2003), "Kent Yenileme ve Yerel Yönetimler: Kamu Yönetimi Perspektifi", Yerel ve Kentsel Politikalar, der. M. Akif ÇUKURÇAYIR ve Ayşe TEKEL, Çizgi Kitabevi, Konya:413-460.
- Osmangazi Belediyesi, (2008), Osmangazi'de Değişim 2008, Bursa.
- Osmangazi Belediyesi, Kızıyakup Kent Parkı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması Şartnamesi.
- Osmangazi Belediyesi, Kızıyakup Kent Parkı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması.
- Osmangazi Belediyesi, (2008), Kamberler Tarih ve Kültür Parkı "Bir Dönüşüm Hikayesi", Bursa.

- Osmangazi Belediyesi, Kızıyakup Kent Parkı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması, Bahçe Kent Proje Raporu.
- Özden, P. P., (2001), “Kentsel Yenileme Uygulamalarında Yerel Yönetimlerin Rolü Üzerine Düşünceler ve İstanbul Örneği” İ. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, No:23-24 (Ekim 2000-Mart 2001), İstanbul:5-10.
- Özden, P. P., (2008), Kentsel Yenileme, İmge Kitabevi, Ankara.
- Redhouse, (1994), İngilizce-Türkçe/Türkçe-İngilizce Büyük El Sözlüğü, Redhouse Yayınevi, İstanbul.